

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 10 juni 2024
(OR. en)

10109/24

Interinstitutioneel dossier:
2024/0016(NLE)

RECH 238
COMPET 571
IND 271
TELECOM 186

WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN

Betreft: VERORDENING VAN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1173 wat betreft een EuroHPC-initiatief voor start-ups om Europees leiderschap op het gebied van betrouwbare artificiële intelligentie te stimuleren

VERORDENING (EU) 2024/... VAN DE RAAD

van ...

tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1173 wat betreft een EuroHPC-initiatief voor start-ups om Europees leiderschap op het gebied van betrouwbare artificiële intelligentie te stimuleren

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 187 en artikel 188, eerste alinea,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Gezien het advies van het Europees Parlement¹,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité²,

Handelend volgens een bijzondere wetgevingsprocedure,

¹ Advies van 24 april 2024 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

² Advies van 20 maart 2024 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (de “AI-verordening”) heeft ten doel de werking van de interne markt te verbeteren door een uniform rechtskader vast te stellen, met name voor de ontwikkeling, het in de handel brengen en het gebruik van artificiële intelligentie (“AI”) in overeenstemming met de waarden van de Unie.
- (2) Sinds 2021, toen Verordening (EU) 2021/1173 van de Raad³ werd vastgesteld, is op het gebied van AI enorme technische vooruitgang geboekt en is AI wereldwijd een zeer strategisch en betwist domein geworden. De Unie speelt een voortrekkersrol bij de inspanningen om verantwoord onderzoek en verantwoorde innovatie op het gebied van betrouwbare en ethische AI te ondersteunen en tegelijkertijd in vangrails te voorzien en doeltreffende governance te ontwikkelen.
- (3) Op 13 september 2023 heeft de Commissie, als onderdeel van een omvattende aanpak ter ondersteuning van verantwoord onderzoek en verantwoorde innovatie op het gebied van AI, een nieuw strategisch initiatief aangekondigd om de capaciteit voor high-performance computing van de Unie beschikbaar te maken voor innovatieve Europese start-ups op het gebied van betrouwbare AI, om hun modellen te kunnen trainen. Dat initiatief vormt een aanvulling op de werkzaamheden om via de AI-verordening vangrails voor AI op te tuigen, governancestructuren op te zetten en innovatie te ondersteunen door middel van het gecoördineerd plan inzake artificiële intelligentie.

³ Verordening (EU) 2021/1173 van de Raad van 13 juli 2021 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1488 (PB L 256 van 19.7.2021, blz. 3).

- (4) Aangezien de krachtigste supercomputingcapaciteit van wereldklasse van de Unie te vinden is in de faciliteiten van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (de “gemeenschappelijke onderneming”), moeten die faciliteiten beschikbaar worden gesteld om het initiatief van de Unie te verwezenlijken. Daarom is het noodzakelijk een zevende doelstelling toe te voegen aan de bestaande zes doelstellingen van de gemeenschappelijke onderneming betreffende de bijdrage van haar supercomputers aan het nieuwe AI-initiatief van de Unie.
- (5) De nieuwe doelstelling zou de gemeenschappelijke onderneming in staat stellen activiteiten uit te voeren op het gebied van de verwerving en exploitatie van voor AI geoptimaliseerde supercomputers of delen van supercomputers om het machinaal leren en trainen van AI-modellen voor algemene doeleinden mogelijk te maken. De gemeenschappelijke onderneming moet de mogelijkheid krijgen een nieuwe wijze van toegang tot haar computermiddelen te creëren voor het ecosysteem van AI-start-ups en het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem, en om AI-gerichte toepassingen te ontwikkelen die zijn geoptimaliseerd om op haar supercomputers te draaien. De gemeenschappelijke onderneming moet ook de mogelijkheid krijgen om bestaande gastentiteiten voor Europese high-performance computing (EuroHPC) aan te wijzen als AI-fabrieken indien de gastentiteit kan aantonen dat haar supercomputer over voldoende computermiddelen beschikt om grootschalige AI-modellen voor algemene doeleinden en opkomende AI-toepassingen te trainen, op voorwaarde dat de gastentiteit het geheel van aanvullende activiteiten uitvoert die nodig zijn om het ecosysteem voor AI te ontwikkelen en te ondersteunen. Die veranderingen zouden de gemeenschappelijke onderneming in staat stellen computerkracht en -diensten op maat aan te bieden ter bevordering van grootschalige training, grootschalige ontwikkeling en grootschalig gebruik van AI in de Unie, wat niet mogelijk is in het kader van de huidige verordening. AI-fabrieken interageren met elkaar en met relevante AI-initiatieven van de Unie en, in voorkomend geval, kunnen AI-fabrieken interageren met relevante nationale AI-ecosystemen en nationale AI-initiatieven.

- (6) Om de datum van toepassing van de bij deze wijzigingsverordening ingevoerde wijzigingen af te stemmen op de datum van toepassing van de AI-verordening, moet deze wijzigingsverordening zonder onnodige vertraging van toepassing worden.
- (7) Verordening (EU) 2021/1173 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Verordening (EU) 2021/1173 wordt als volgt gewijzigd:

1) artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

a) de volgende punten worden ingevoegd:

“3 bis) “voor AI geoptimaliseerde supercomputer”: een supercomputer die in de eerste plaats is ontworpen voor het trainen van grootschalige artificiële-intelligentie (“AI”)-modellen voor algemene doeleinden en voor het ontwikkelen van opkomende AI-toepassingen;

3 ter) “AI-fabriek”: een gecentraliseerde of gedistribueerde entiteit die een diensteninfrastructuur voor supercomputing op het gebied van AI aanbiedt die bestaat uit een voor AI geoptimaliseerde supercomputer of een AI-gericht deel van een supercomputer, een bijbehorend datacentrum, specifieke toegang en AI-georiënteerde supercomputingdiensten, en die talent aantrekt en bundelt om de competenties te leveren die nodig zijn om supercomputers voor AI te gebruiken;”;

b) punt 9) wordt vervangen door:

“9) “EuroHPC-supercomputer”: elk computersysteem waarvan de gemeenschappelijke onderneming volledig eigenaar is of waarvan zij mede-eigenaar is samen met andere deelnemende staten of een consortium van particuliere partners; het kan gaan om een klassieke supercomputer (hoogwaardige supercomputer, industriële supercomputer, voor AI geoptimaliseerde supercomputer of midrange-supercomputer), een hybride klassieke kwantumcomputer, een kwantumcomputer of een kwantumsimulator;”;

2) aan artikel 3, lid 2, wordt het volgende punt toegevoegd:

“h) de AI-fabrieken ontwikkelen en exploiteren ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van een zeer concurrerend en innovatief AI-ecosysteem in de Unie.”;

3) aan artikel 4, lid 1, wordt het volgende punt toegevoegd:

“h) de pijler AI-fabriek voor betrouwbare en ethische AI, die activiteiten omvat voor het aanbieden van een AI-georiënteerde supercomputingdiensteninfrastructuur die erop gericht is de capaciteiten, competenties en vaardigheden van het AI-ecosysteem met betrekking tot onderzoek en innovatie verder te ontwikkelen; die pijler omvat de volgende activiteiten:

i) de verwerving en exploitatie van voor AI geoptimaliseerde supercomputers die op dezelfde locatie als datacentra zijn ondergebracht of via zeer snelle netwerken met datacentra zijn verbonden;

ii) de upgrade van bestaande EuroHPC-supercomputers met AI-capaciteiten;

- iii) het bieden van toegang en van eerlijke mogelijkheden voor toegang tot de voor AI geoptimaliseerde supercomputers of EuroHPC-supercomputers die zijn geüpgraded met AI-capaciteiten, onder meer door het gebruik ervan uit te breiden tot een groot aantal publieke en particuliere gebruikers, waaronder start-ups en kleine en middelgrote ondernemingen;
- iv) de exploitatie van gecentraliseerde of gedistribueerde AI-georiënteerde supercomputingdienstencentra ter ondersteuning van het ecosysteem van AI-start-ups en het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem die algoritmische ondersteuning bieden, steun voor het verder ontwikkelen, trainen, testen, evalueren en valideren van modellen en systemen voor het trainen van AI, en steun voor de ontwikkeling van opkomende grootschalige AI-toepassingen op strategische gebieden zoals gezondheid en zorg, klimaatverandering, robotica of geconnecteerd en geautomatiseerd rijden;
- v) de exploitatie van supercomputervriendelijke programmeringsfaciliteiten, onder meer voor de parallellisatie van AI-toepassingen om het gebruik van supercomputingcapaciteiten te optimaliseren;
- vi) de exploitatie van andere AI ondersteunende supercomputingdiensten;
- vii) het aantrekken, bundelen en opleiden van talent om hun competenties en vaardigheden met betrekking tot het gebruik van de EuroHPC-supercomputers voor AI te ontwikkelen;

viii) het interageren met de andere AI-fabrieken, hun diensten in heel Europa toegankelijk maken en samenwerken met de EuroHPC-competentiecentra en EuroHPC-excellentiecentra, en met relevante AI-initiatieven van de Unie, zoals de hubs van start-ups op het gebied van artificiële intelligentie, de ecosystemen op het gebied van artificiële intelligentie en data, de faciliteiten voor het testen van en experimenteren met artificiële intelligentie, het Europees centraal platform voor artificiële intelligentie, de artificiële-intelligentiegeoriënteerde digitale-innovatiehubs, de artificiële-intelligentiegerelateerde kennis- en innovatiegemeenschappen van het Europees Instituut voor innovatie en technologie, relevante Europese onderzoeksinfrastructuren en andere gerelateerde initiatieven.”;

4) artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

a) aan lid 5 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Voor de voor AI geoptimaliseerde supercomputers gelden voor de gastentiteiten de volgende aanvullende selectiecriteria:

- a) nabijheid van een bestaand datacentrum₂ of een verbinding met een bestaand datacentrum via zeer snelle netwerken;
- b) visie, plannen en capaciteit van de gastentiteit om de uitdagingen van het ecosysteem van AI-start-ups en het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem en de AI-gebruikersgemeenschap aan te pakken en in een ondersteunende gecentraliseerde of gedistribueerde AI-gerichte supercomputingdienst te voorzien;

- c) kwaliteit en relevantie van de ervaring en knowhow die beschikbaar zijn bij het beoogde team dat naar verwachting zal worden belast met de ondersteunende AI-georiënteerde supercomputingdienstenomgeving;
 - d) plannen voor interactie en samenwerking met andere AI-fabrieken, met EuroHPC-competentiecentra en EuroHPC-excellentiecentra en met relevante AI-initiatieven, zoals de hubs van start-ups op het gebied van artificiële intelligentie, de ecosystemen voor artificiële intelligentie en data, de faciliteiten voor het testen van en experimenteren met artificiële intelligentie, het Europees centraal platform voor artificiële intelligentie, de artificiële-intelligentiegerichte digitale-innovatiehubs en andere gerelateerde initiatieven;
 - e) bestaande capaciteiten en toekomstplannen van de gastentiteit om bij te dragen tot de ontwikkeling van de talentenpool.”;
- b) het volgende lid wordt ingevoegd:
- “5 bis. Een bestaande gastentiteit kan verzoeken een AI-fabriek te worden. Na een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling wordt een bestaande gastentiteit door de raad van bestuur geselecteerd via een eerlijk en transparant proces op basis van, onder meer, de in artikel 9, lid 5, tweede alinea, beschreven selectiecriteria, en op voorwaarde dat de gastentiteit kan aantonen dat haar EuroHPC-supercomputer over voldoende computermiddelen beschikt om grootschalige AI-modellen voor algemene doeleinden en opkomende AI-toepassingen te trainen.”;

c) het volgende lid wordt ingevoegd:

“6 bis. Voor de in artikel 12 bis bedoelde voor AI geoptimaliseerde supercomputers creëert de gastentiteit een onestopshop voor de gebruikers, waaronder start-ups, kleine en middelgrote ondernemingen en wetenschappelijke gebruikers om de toegang tot haar ondersteunende diensten te faciliteren.”;

5) in artikel 10, lid 2, wordt punt l) vervangen door:

“l) de specifieke voorwaarden die gelden wanneer de gastentiteit een EuroHPC-supercomputer voor industrieel gebruik exploiteert, of een voor AI geoptimaliseerde supercomputer.”;

6) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 12 bis

Verwerving en eigendom van voor AI geoptimaliseerde supercomputers

1. De gemeenschappelijke onderneming verwerft de voor AI geoptimaliseerde supercomputers en is er eigenaar van.
2. De in artikel 5, lid 1, bedoelde financiële bijdrage van de Unie dekt tot 50 % van de verwervingskosten plus tot 50 % van de exploitatiekosten van de voor AI geoptimaliseerde supercomputers. De exploitatiekosten omvatten de kosten voor AI-gerichte supercomputingdiensten.

Het resterende deel van de totale kosten van eigendom van de voor AI geoptimaliseerde supercomputers wordt gedragen door de deelnemende staat waar de gastentiteit is gevestigd of door de deelnemende staten in het gastconsortium, eventueel aangevuld met de in artikel 6 bedoelde bijdragen.

3. Bij de keuze van de leverancier van de voor AI geoptimaliseerde supercomputers wordt rekening gehouden met de veiligheid van de toeleveringsketen. Die keuze geschiedt op basis van een bestek dat vraaggestuurd is en rekening houdt met de gebruikerseisen en de algemene systeemspecificaties die de geselecteerde gastentiteit in haar aanmelding voor de oproep tot het indienen van blijken van belangstelling heeft opgegeven.
4. De gemeenschappelijke onderneming kan optreden als eerste gebruiker van voor AI geoptimaliseerde supercomputers waarin technologieën zijn geïntegreerd die hoofdzakelijk in de Unie zijn ontwikkeld.
5. De raad van bestuur kan, om naar behoren gemotiveerde veiligheidsredenen, in het werkprogramma besluiten de deelname van leveranciers aan de verwerving van de voor AI geoptimaliseerde supercomputers aan vereisten te onderwerpen overeenkomstig artikel 12, lid 6, van Verordening (EU) 2021/694, of om de deelname van leveranciers te beperken om veiligheidsredenen of wanneer de acties rechtstreeks verband houden met de strategische autonomie van de Unie, overeenkomstig artikel 18, lid 4, van die verordening.
6. De voor AI geoptimaliseerde supercomputers worden ondergebracht in een gastentiteit van een EuroHPC-supercomputer of een supercomputingcentrum in de Unie.

7. Onverminderd de ontbinding van de gemeenschappelijke onderneming als vermeld in artikel 23, lid 4, van de statuten, kan de raad van bestuur op zijn vroegst vijf jaar na de geslaagde opleveringstest van de in een gastentiteit geïnstalleerde voor AI geoptimaliseerde supercomputer besluiten de eigendom van de voor AI geoptimaliseerde supercomputer aan die gastentiteit over te dragen of de voor AI geoptimaliseerde supercomputer aan een andere entiteit te verkopen of die buiten gebruik te stellen in overeenstemming met de onderbrengingsovereenkomst. In geval van overdracht van eigendom van een voor AI geoptimaliseerde supercomputer vergoedt de gastentiteit de gemeenschappelijke onderneming de restwaarde van de overgedragen supercomputer. Indien de eigendom niet wordt overgedragen aan de gastentiteit maar er wordt besloten de voor AI geoptimaliseerde supercomputer buiten gebruik te stellen, worden de daaraan verbonden kosten gelijkelijk verdeeld tussen de gemeenschappelijke onderneming en de gastentiteit. De gemeenschappelijke onderneming is niet aansprakelijk voor eventuele kosten die worden gemaakt na de overdracht van eigendom van een voor AI geoptimaliseerde supercomputer of na de verkoop of de buitengebruikstelling van de AI geoptimaliseerde supercomputer.”;

7) artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De gemeenschappelijke onderneming kan een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling uitschrijven voor het upgraden van de EuroHPC-supercomputers waarvan ze eigenaar of mede-eigenaar is, om het prestatieniveau van de supercomputer tot dicht bij exaschaal te verhogen, om de capaciteiten op het gebied van AI van de supercomputer te vergroten, of om de operationele prestaties van de supercomputer op enige andere wijze te verbeteren, waaronder met kwantumversnellers.”;

- b) lid 2 wordt geschrapt;
- c) lid 5 wordt vervangen door:

“5. Het financieringspercentage van de bijdrage van de Unie voor de verwervingskosten van de upgrade is gelijk aan het financieringspercentage van de bijdrage van de Unie voor de oorspronkelijke EuroHPC-supercomputer, afgeschreven over de verwachte resterende levensduur van de oorspronkelijke supercomputer. Het financieringspercentage van de bijdrage van de Unie voor de aanvullende operationele kosten van de upgrade is gelijk aan het financieringspercentage van de bijdrage van de Unie voor de oorspronkelijke EuroHPC-supercomputer. Voor de petaschaalsupercomputers die worden verworven tijdens de toepassing van Verordening (EU) 2018/1488, dekt de financiële bijdrage van de Unie voor de upgrade tot 35 % van de extra exploitatiekosten.”;

- 8) artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

- a) het volgende lid wordt ingevoegd:

“1 bis. De voor AI geoptimaliseerde supercomputers en EuroHPC-supercomputers die zijn geüpgraded voor AI-capaciteiten, worden in de eerste plaats gebruikt voor het ontwikkelen, testen, evalueren en valideren van grootschalige trainingsmodellen voor AI voor algemene doeleinden en opkomende AI-toepassingen, alsook voor de verdere ontwikkeling van AI-oplossingen in de Unie die high-performance computing vereisen, en de uitvoering van grootschalige AI-algoritmen voor de oplossing van wetenschappelijke problemen.”;

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

“2 bis. De raad van bestuur stelt bijzondere toegangsvoorwaarden vast voor de voor AI geoptimaliseerde supercomputers en de EuroHPC-supercomputers die zijn geüpgraded voor AI-capaciteiten overeenkomstig artikel 17, rekening houdend met de specifieke behoeften van het ecosysteem van AI-start-ups en het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem. Die bijzondere toegangsvoorwaarden omvatten specifieke toegang voor start-ups en kleine en middelgrote ondernemingen. Alleen voorstellen voor de ontwikkeling van betrouwbare en ethische AI-modellen, -systemen en -toepassingen die stroken met de waarden van de Unie komen in aanmerking voor toegang.”;

9) in artikel 17 wordt lid 1 vervangen door:

“1. Het aandeel van de toegangstijd van de Unie tot elke hoogwaardige, kwantum- en voor AI geoptimaliseerde EuroHPC-supercomputer is rechtstreeks evenredig aan de in artikel 5, lid 1, bedoelde financiële bijdrage van de Unie aan de totale kosten van eigendom van de EuroHPC-supercomputer en bedraagt dus maximaal 50 % van de totale toegangstijd tot de EuroHPC-supercomputer.”.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor de Raad

De voorzitter
